

Dijital İllüstrasyon Uygulamalarında Kinetik Evrensel Bilinç

Yaşar Uslu¹

Özet

İllüstrasyonlar, sosyal duyarlılık adına yapılan önemli görsel anlatım ve sorumluluk gerektiren alanlardır. İlkel yaşam döneminden günümüze, iletişim ve etkileşimi sağlayan resimlemeler hep olmuştur. Mağara duvarlarına yapılan bu çizimleri ilk resimlemeler olarak gösterebiliriz. İllüstrasyon, metni açıklayan, anlamını genişleten resimlemelerdir. Aslında bu görsel anlatımlar, bilinçli bir şekilde insanları yönlendiren, hatta farkında olmadan duyarlı kalınan durumlarda gözden kaçan bilgileri görünür kılan bir araçtır. İllüstrasyon sayesinde günümüz çoklu ortamların yarattığı bu ivme, teknoloji ile birlikte bilginin görselleştirilmesi, bilinçlenme, sorumluluk ve duyarlılık gösterme bunu en üst seviyeye çıkarma amacını taşımaktadır. Bu bağlamda dijitalleşmenin getirdiği yeni sunum ortamları oluşması da bu bilinçlendirmede yeni avantajlara zemin hazırlamıştır. Günümüzde farklı konularda (deprem, sel, sokak hayvanları, trafik kazaları, cinayetler vb.) duyarlılık adına, insanlar arasında sorumluluk bilincini geliştiren çok duyulu etkileşimlerin oluşmasını sağlayan görsel içerikler yapılmaktadır. Faydalılığa kinetik bir görsel dokunuşta denilebilir. Bu çalışmada; 6 Şubat 2023 depreminden etkilenerek yapılan dijital illüstrasyonları konu edilerek görsel ve yazılı kaynaklar üzerinden evrensel bilinç geliştirmede etkili olan illüstrasyonlar ele alınmış, incelenmiştir. Deprem konusunda duyarlılık göstermesi adına internet ortamında farklı illüstratörler tarafından yapılan bu dijital illüstrasyonlar bir durum çalışması olan araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Bu problem çerçevesinde deprem konusu ile ilgili gösterilen bu duyarlılık adına yapılan dijital illüstrasyonların nasıl görüldüğü veya görülebileceği, nasıl algılanacağı, görsel bağlamda ele alınmıştır. Literatür taramasıyla elde edilen veriler, internet ortamında elde edilen 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye depremi için yapılan dijital illüstrasyon örneklerinin duyarlılık oluşturması açısından önemi üzerinde durulmuştur.

1 Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, yasar_uslu@anadolu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0787-7150

Giriş

Tarihsel süreç içerisinde iletişim ve etkileşim görsel unsurlarla olmuştur. Sosyal bir varlık olan insan, sosyal olay ve olgulara karşı hep bir cevabı olmuştur. Mağarada yaşayan ilkel insan da görsel unsuru kullanmıştır. Ve bugünün modern insanı da bunu kullanmaya devam etmektedir. Güncel meselelere karşı sorumluluk ve duyarlılık gösterme, konu ile ilgili bilinç geliştirme ve bunu görünür kılmaya için görsel unsurlar; çizgiler, karikatürler, illüstrasyonlar vb. önemli bir görsel araçtır.

Sosyal bir varlık olan insan, yaşadığı ortamda birçok konu ile ilgili duyarlılık göstermektedir. Bu duyarlılığını farklı şekillerde ortaya koyar. Kimi zaman sözle, kimi zaman manşetle, kimi zaman ise görsel unsurlarla; karikatür, resim, illüstrasyon vb. ifade eder. Farklı disiplin, branş ve uzmanlık alanlarda mesleğini icra eden; yazarlar, gazeteciler, illüstratörler, çizerler, karikatüristler vb. kişiler elindeki mesleğin imkanlarıyla bunu yaparlar. Bu insanda oluşan bir enerjidir. Kinetik (mekanik) enerji, faydalı iş yapabilen hareket enerjisine denilmektedir (Kozak, 2012). Tasarımcı ve sanatçılar farklı konularda faydalı iş yapabilme hareketi göstererek duyarlılık, sorumluluk gelişmektedir. Sorumluluk, kişinin yaşam süresi boyunca kendi gelişiminde yetki alanına giren rastgele yaşadığı olayların sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyet altına girmesidir. Duyarlılık ise, hassa olma durumudur (TDK, 2023). İllüstrasyon uygulamalarındaki bu duyarlılık ve sorumluluk belirli bir bilgi birikimi ve bilinç kazanma ile gerçekleşir.

1. İllüstrasyon

İllüstrasyon, fikir ve mesajların betimlenmesi, yorumlanarak bezenmesi, resmedilmesidir. Güncel olarak gelişim göstererek, izleyende güçlü etki bırakan bir uygulamalı biçimdir. Görsel iletişim aracı olarak dinamik, enerjik mesajlar veren çağdaş bir ifade yorum mekanizmasıdır (Wigan, 2012).

Tarihsel süreç olarak bakıldığında illüstrasyon, başlangıcı ile primitif döneme kadar gitmektedir. Görselin dili, yazı ve çizgiyle (grafik) gelişmiştir. İletişim unsuru olarak kullanılmaya çalışılan şekiller, semboller farklı dönemlerin gelişimiyle farklılaşarak, değişerek günümüze kadar ulaşmıştır. Bu görsel değişim ve dönüşümler, illüstrasyonda da kendini göstermiştir. Resimlemede ve yorumlamada anlam bulmuştur.

Endüstri Devrimi ile makineleşen üretim yöntemleri hızlanmıştır. Üretilen malların tanıtımı, görsel olarak insanlara ulaştırılması, el emeğiyle yapılan resimlemeler, görseller ile olmuştur. Matbaanın bulunuşuyla mekanik bir yapıya sahip olan görselleştirme, fotoğrafın bulunmasıyla gerileme gösterdiği söylene de bu tekniğin resimlemeye katkısı azımsanmamaktadır. 19.

Yüzyılda fotoğrafın gerek illüstrasyona gerekse baskı sanatlarına kazandırdığı en büyük unsur, kuşkusuz metal kalıplarla yapılan (klişe) yöntem ya da çoğaltımda esnasındaki kopyalamadır. İllüstrasyon zengin anlatımlar için olanak kazanmıştır. 1861’de İngiliz W. Morris’in Sanat & Zanaat akımı ani üstün değişiklikler ile resimlemelerin, afiş tasarımıyla olağanüstü bir yol kat ettiği görülmektedir (Weill, 2012).

İllüstrasyon, konunun anlatımında plastik sanat unsurlarını içinde barındıran görsel biçimlendirmedir. Uygulama esnasında fotoğraf, kolaj, tipografi vb. birçok teknik unsurlardan oluşabilir. Konunun anlatımında illüstratörün uygulamasında teknik bir sınırlama yapmak uygun değildir. İllüstrasyonlarda karakalem, kuru boya, suluboya, akrilik, dijital boyama vb. uygulama teknikleri kullanılabilir. Bu teknik ile bilgiyi ve öyküyü anlatmak için deneysel varyasyonlar ile uygulamalar yapılabilir.

2. Bilinç, İdrak, Sorumluluk üzerine

İnsanlık tarihinde bilinç kavramı en eski işlenen konulardandır. Şuur ve idrak kavramları ile tartışılır ve karıştırılır. Chalmers bilinci, organizmanın deneyimleyebildiği fenomen olarak açıklıyor (Chalmers, 1995). Bilinç, felsefi olarak şuur ve idrak kavramıyla çok tartışılmaktadır. Nagel ise, bir şeyin var olması demek, bir organizmanın bilinçli deneyime sahip olması demek, temelde, o organizma olmak gibidir (Nagel, 1974). Aslında iki kavramda farklı iki olguya işaret eder. Şuurda bilgi yüzeysel olup, tecrübeye dönüşmemiştir. Bilinç halinde bilgi, uygulamada tatbik edebilme becerisine işaret eder ve süreklilik arz eder. İdrak ise hayatın içinde yaşayarak kazanılır. İdrakte akıl erdirmeye, anlamaya erişme-ulaşma vardır. İnsan, yaşadıkça elde edilen bilginin uygulamada teori ile pratiğini birleştirerek öğrenir. Bilinç ise kültürel boyutu olan toplumsal değerlerle farklılıkları inşa eder. İnsanlığın en eski dönemlerinden günümüze farklı uygarlıkların bu yolu deneyerek evrensel bir kültürü oluşturmuştur. Böylece evrensel bilinç bu değerlerle bir kültürü yeryüzünde meydana getirir. Evrensel bilinçte herhangi bir öğretiyi, grup veya toplulukla sınırlama ve sınıflamaya yer vermez. Çünkü evrensel kültür buna müsaade etmez. “Bizden değil, bize karşı isen” cümleleri burada gerçekliğin ötesinde kalan mefhumlardır (Özden, 2017).

Goff ve Chalmers, bilinç konusunda köklü bir yaklaşıma sahip. Bu yaklaşıma göre bilinç her şeyde varlık göstermektedir. Bu bağlamda bilinç, evrenin tam odağında olmakla beraber sadece canlı varlıklarda değil cansız varlıklarda da görünmektedir. Örneğin, evin bir bölümü olan mutfakta, odada, açık olan lambanın ışığının var olduğu bilinci insanda saf bir deneyim yaratmaktadır. Ama aniden kapatılan lambanın ışığında adeta bilinç

kararmakta ve kaybolmaktadır. Belki de ışığın ulaşmadığı o karanlıkta bir bilinci yatmaktadır (Cook, 2020).

Dünya üzerindeki doğüstü olaylara en çok maruz kalan varlık insanoğludur. Toplumsal bir varlık olan insan, toplumsal olaylara olduğu gibi doğüstü durumlarda da duyarlılık göstererek duruşunu ortaya koymuştur. Bu duyarlılık tabii ki tek başına değil, kollektif bir güçle, bir araya gelerek veya birlikte olarak güçlü bir aura oluşturmuşlardır. Ekonomik ve sosyal gücün zayıf olduğu tek kalmışlık yani yalnızlık, dayanışma sonucu artacağı inancı gelişmiştir (Şentürk, 1999: 157).

3. Sanat ve Tasarımda Refleks olarak Sorumluluk ve Bilinçlendirme

Evrensel bilinç oluşurken bireyci eylemsel hareket noktasıyla, sanatçı ve tasarımcı; toplum karşısında başkalarının yerini ve değerini anlamaya çalışan, üzerine düşen sorumluluğun şiddetini hisseden bir konumdadır. Böylesi bir bilinç, duyarlılık ve sorumluluk oluşumu, olağanüstü olayların sonucunda insan ruhu, adeta yeniden kendi varlığını ortaya koyarak, eylemsel bir hareketle görsel olarak sesini duyurmaya çalışmıştır. Adeta sanatçı, karikatürist, illüstratörler vb. bu eylemsel görsel hareketi gerçekleştirmişlerdir. Aslında bu olağandışılık, evrensel bir varlığa bürünme değil midir? Tek yürek olma da denilebilir. İnsan sorumludur. Kendinde var olan eser yaratımını bu olağandışı durumlarda kullanmak bilinçli bir seçimdir. Bu eylemselliği seçmek, aslında bilinçli seçmeyi seçmektir. Kendinde eylemsel yaratımı toplumsal bir sorumluluk hissederek seçmesi ve o yöne bağlanması, özellikle sanatta-tasarımda yararlı bir noktaya gelmesini gerektirmektedir. İnsan bir taraftan kendi varlığının ağırlığını kendi omuzlarında hissederken diğer taraftan ise, kendi dışındaki insanların karşı karşıya kaldığı durumlarda da sorumluluk ve duyarlılık içinde olduğunu kavramaktadır. Bu bağlamda insanoğlu, kendi evrenini kendi evreni dışındakilerle bir aradalık çerçevesinde bir anlam boyutu kazandırmak zorundadır. Yani bir yerde evrensel olanın içinde sorumluluk ve duyarlılık, eylemsel bilinçli yaratımla değer kazanacaktır. Sanatın ereği kendindedir savı bu şekilde farklı sanat ve tasarım yaratımlarıyla, illüstrasyon, karikatür, afiş vb. kendini gerçekleştirecektir. Başlangıcından itibaren sanat ve tasarım hareketlerine bakıldığında, kendi döneminin doğa olayları, kültürel, sosyal, siyasi sonuçlarının sunduğu gerçeği ile ortaya çıkan eserlerle karşılaşmaktadır. Bu durumda hiç yadırgamadan, sanatçının ve tasarımcının üstün duyarlılığı, sorumluluğu düşünülmalıdır.

3.1. İllüstrasyon uygulamalarında Evrensel Bilinç

Sanatçı ve tasarımcının duyusu ve imgelemeleri önemlidir (Turgut, 2000: 107). Metafor ve betimlemeler aslında birçok kelimelerin yerini doldurur.

Onların neyi gösterip göstermedikleri ya da ne hakkında olup olmadıkları önemli değildir. Sanatçının ve tasarımcının evrensel duruşu, gerçeğin önüne geçmesi değil, bizzat gerçeği seslendirmesi onun sorumluluğundadır.

Sartre sanat eseri yaratma sürecini, “bağlanıp, yükümlenmedir” diye açıklar. Yaptım oldu diyerek sanatçı-tasarımcı olunmaz. Sanatçı ve tasarımcı, yarattığı eserin oluşumuyla yaşantısını paylaşır. İçselleştirdiklerini dışa yansıtarak topluma taşır (Bender, 2009). Aslında toplumda büyük çoğunluk, uzun zamandır hatta evrensel boyutta susmayı ve eylemsizliği seçti. Özellikle Pandemi dönemiyle başlayan bu süreçte daha da arttı. Sartre bir söylemiyle, korkuyu özgürlüğün içine koyarak hapsettiğini ve kendisini korkak bir konumda dile getirmektedir (Hızır, 1981: 110). Sartre bu sözleriyle belki de aşırı korkunun verdiği cesaretin eylemsel bir yaratımla, evrensel bilinç duyarlılığı içinde yeniden açığa çıkabileceğinin kanıtı olabilir. Doğüstü bir olayın sonucunda birliği, beraberliği, birlikteliği, bir aradalığı var etme, sanat ve tasarım üretimlerinden olan illüstrasyon yaratımı seçimi, sorumlu olan insanın toplumsal yanını öne çıkarmaktadır. Toplumı yönlendiren, bilinçlendiren tasarımcı, omuzlarındaki sorumluluk ile kendini yararçı bir noktaya çekse de durum değişmez. Çoktan bu büyük insani sorumluluk yüklenivermektedir (Bender, 2009).

3.2. Yabancı ve yerli illüstratörler Türkiye’deki depremi çizdi

6 Şubat 2023 yılı içinde Kahramanmaraş merkezli depremin ardından, dünyanın farklı ülkelerinden birçok sanatçı-tasarımcı, etkilendikleri bu doğüstü olaydan yaptıkları çizimleri farklı sosyal medya hesaplarından paylaştı.

Görsel 1. İllüstrasyon, Karen Tuba

Görsel 1’de Karen, bir fotoğrafçının enkaz bölgesinde çektiği fotoğrafa kendi yorumunu getirmektedir. Fotoğraf üzerine farklı bir katman ile dijital bir uygulama yapıldığı görülmektedir. Deprem olgusunu yansıtan gri tonların yoğun olduğu görselde, iki el formu ile turuncu, kahverengi ve beyaz renkler kullanılmıştır. Aslında bu görsel ile farkındalık yaratımı ileri bilinç düzeyinin içteki yansımasıdır. Doğadaki bu elim görünüm izleyende farklı etkin frekanslarla iletişimi derinleştirmektedir.

Görsel 2. İllüstrasyon, Abdullah Keshi

Görsel 2’de Keshi, beton yığınlarına bakan iki kız çocuğunu resmetmektedir. Kaotik ortamı yansıtan görselde; arkası dönük iki çocuk figürü, yıkılmış bina yığınları, Türkiye ve Suriye bayrakları yıkılmadan görülmektedir. Adeta zor durumlarda farklı devletlerin bir arada güçlükleri aşacağı izlenimi verilmiştir. Renk olarak koyu renkler hâkimdir. Asaloğlunun dediği gibi; yüksek bilinçle insan elinden geldiğince bu durumla iletişime geçerek, kendisini sarıp sarmalayan bedensel zorunlulukları aşarak hayatta kalmanın yollarını aramalı, derken bu iki çocuk figürünü tarif etmektedir (Asaloğlu, 2019). İllüstratör bu çalışmasını yaparken, iç ve zihin dünyasını görselleştirme gayretiyle, izleyende yüksek bilinç katlarını oluşturmaktadır.

Görsel 3. İllüstrasyon, Shavrin Ivan

Görsel 3'te Ivan, kırmızı rengin yoğun olduğu Türk bayrağını, ay yıldızı görselleştirmiştir. Görüntünün kurumsal kimliği çerçevesinde; ay yıldız ve kırmızı Türk bayrağı rengiyle karakterize olduğunu görürüz. Ay içinde Anne ve çocuk figürü Devletin koruyuculuğu ve güvenilirliğini yansıtmıştır. İllüstrasyonda hiper gerçek boyutuyla, depremin zorluğunu biçimlendirerek kitleler üstünde ironik bir sentezi meydana çıkarmaktadır. Ortaya konan fikrin derinliği, izleyicide zihin haritasının kılavuzluğunu yapmaktadır. Bu planlama sadece fikir yaratma ve geliştirmeyi sağlamaz aynı zamanda problem çözme ve karar alma aracı olarak da kullanılır. Bir fikri yaratıcı yapan elbette bilinen ve tanıdık bir şeyi özgün ve farklı biçimde anlatmaktır (Parsa ve İşbilen, 2023).

Görsel 4. İllüstrasyon, Charlie Mackesy

Görsel 4’te Mackesy, büyük bir sorumluluk ile yardımseverlik bilincini geliştirmeyi kendine hedef bilmiştir. Çizdiği grafiksel tasarımı bir web sitesinde yayınlayıp satış gelirlerini depremzedeler için bağış amaçlı olduğunu dile getirmiştir. Basit gibi görünen bu tasarımda, bir kalp ve içinde bir çocuk figürü vardır. Altında ise “Choose love” (aşkı seç) yazılıdır. Bu slogan ile yaşamayı seçmenin ve hayatla mücadele edilmesi gerektiği vurgusu vardır. Burada sembolik yoğunlaştırma güçlü bir anlatım gücüne sahiptir (Url-1).

Görsel 5. İllüstrasyon, Emrah Yücel

Görsel 5'te Yücel, hazırladığı çizimin altına, "Dualarımız seninle Türkiye" yazdı. Siyah zemin üzerinde üç el figürü çizilmiştir. Ellerde mavi, beyaz ve sarı tonlar hâkimdir. Nagel'ın deyişiyle, organizmanın kendisi olmak istiyorsanız, o organizmanın deneyimsel bilince ulaşması sahip olması gibi bir şeyin var olması demektir. Bir varlığa bilinç atfettiğimizde o varlığın belli şekillerde hissetmesini sağlayan deneyimlere sahip olduğunu ifade etmiş oluyoruz (Onur, 2022). Bu deneyim bu illüstrasyonlar sayesinde insanlara sunulmaktadır. Çünkü illüstrasyonda mesaj vurgusu ön plandadır. Bu yüzden resim sanatından farkı budur.

Görsel 6. İllüstrasyon, Ahmet Demir

Görsel 6'ya bakıldığında Demir, çalışmasında gözyaşı döken bir çocuğu tasvir etmektedir. Siyah beyaz çizgisel biçimlendirme ile gözyaşlarında kalplerin aktığı ağlayan bir çocuk figürü resimlenmiştir. Burada zihin evren dışına çıkarak, belli bir imgeye dönüşmüştür. Somut gerçeklik bir ölçüde deneyimlemeye, teorik kavrayışa yönelmiştir. Dolayısıyla bu illüstrasyonda insandaki bilinç ve bilinçaltının korelasyonu ile basit bir forma indirgenerek, görüntüdeki çizgisel eskizler hayatiyet bulmaktadır. Aslında renklerde coğrafi nitelik taşıyabilir. Yani kültürel kodları içinde barındırır. Buna karşın kültürle göre renklerin anlam olarak değişiklik göstermesi geniş bir sembolizm ve anlam aralığına sahiptir. Siyahın tüm renklerden daha sembolik durduğu gibi (Harvey 2008, s. 80). Burada simgesel figürün siyah olarak gücünün tekrarlanan döngüler halinde yeni anlamlar yüklediğini görmekteyiz.

Görsel 7. İllüstrasyon, Shaimaa Alaskalany

Görsel 7'de Alaskalany, geçmiş olsun Türkiye dileğiyle, üzüntü içinde yere oturmuş bir kız çocuk figürünü yapmıştır. Kız çocuğu yıkılmış ve bina altında kalmış bir eli tutmaktadır. Gri tonların yoğun olduğu illüstrasyonda yazı formları hem Türkçe hem de Arap harfleriyle elle yazılmıştır. Bu durumun somut gerçekliğin bir şekilde veya bir ölçüde zihinselliği içermesi anlamında her yerde olan bu görsel, aslında başka bir şey aracılığıyla açıklanamayacağı ve başka bir şeye indirgenemeyeceği anlamındadır (Seager,2009: s.207). Mutlak olan gerçekliğin zihin süzgecinden geçirerek görseller üzerinden duyarlılığı diyebiliriz.

Görsel 8. İllüstrasyon, Serap Olgaç

Olgaç yaptığı görsel 8’de, kırmızı Türkiye bayrağı üzerinde ay ve hilali gözyaşları içinde çizilmiştir. Siyah zemin ile deprem bölgesindeki 11 il haritası ile sınırlanmış, yıkık binaları basit bir şekilde çizgisel olarak göstermiştir. Yaşanan doğa olayının hangi ülkede yaşandığını bayrak rengi ve sembolüyle gösterilmiştir. Geçmişten günümüze semboller, soyut olan kavramların somut şekilde ifade edilme aracı olarak kullanılmaktadır. Sembol aynı zamanda simge olarak ta anılır. Duyularla ifade edilemeyen ve bir şeyi belirtme amaçlı kullanılan simgeler, işaret, rumuz, sembol kavramları ile dile getirilir. Sembolden desene doğru bir serüven aslında bir silsile halinde olup, sembollerden motifler, motiflerden desenler oluşmaktadır (Sevim ve Canay 2015: 63). Simgeler yanında imgelerde, yani imajlarda illüstrasyon çizimlerinde etkilidir. Bütün olarak bakıldığında bayrak imge, bayrağın içindeki motifler ise simgedir. İmgeler ister yazı ister görüntü olsun anlam katmanlarına sahiptir. Örneğin, bir illüstrasyonda, o nesnenin veya öznenin bir temsilini görürüz. Bir ay resminde görülen sadece bir hilal temsilidir. Ay’ın düzenlamı her kültürde aynıdır. Uzayda yer alan bir gezegendir. Barthes’ın da ikincil anlamlamasında yani yananlamın da ise çağrışın anlamın nasıl resmedildiği ile ilgilidir. Hepimizin farklı kültür deneyimlerine sahip olmamız hasebiyle çağrıştırdığı yananlam mutlaka kültürle ilişkilidir.

Görsel 9. İllüstrasyon, Zeynep Begüm Şen

Görsel 9’ da Şen, yoğun düşünce içinde duygularını ifade etmeye çalışırken, yaptığı illüstrasyonu paylaşmıştır. Ortada bir çocuk figürü yüzeye üçgen bir yerleştirme ile kompozise etmiştir. Gri renklerin yoğun olduğu

illüstrasyonda, çocuk figürünün üzerindeki battaniyeyi farklı renklerle, farklı illerin bir aradalığını göstermiştir. Buradaki evrensel bilinç, duygusal açıdan ilkseldir, onun ardında veya daha ötesinde başka bir şey yoktur. Evren bilincin içindedir; bilinç evrenin sebebidir (Onur, 2022: s. 367). Derken illüstrasyondaki bu bilinç, doğanın yaşattığı bu olayla sınırları zorlayarak derin bir hüznün içine sokmaktadır.

Görsel 10. İllüstrasyon, Abrar Sabbah

Görsel 10'da Sabbah, Hebdo'nun yapmış olduğu karikatürü yeniden yorumlayarak çizmiştir. Karikatüre, "sosyal bilinçle hep beraber yeniden ayağa kalkacağız diyerek yeni bir yorum getirerek büyük beğeni toplamıştır. İllüstrasyonda yıkılmış bina yığınları arasında bir el formu Türk bayrağını tutmuş şekilde görünmektedir. Bina yığınları ve el, çizgisel olarak siyah renkle çizilmiştir. Siyah renk pratiklik açısından ve geleneksel anlayışı yönünden büyük bir önem taşımaktadır. Siyah renk farklı teolojik olgular içinde, ölüm, keder, matem, fanilik, son ve sonluluk gibi sembolik açılımlarıyla benimsenmektedir (Varlı, 2015, s. 23).

Sonuç

Günümüzde entelektüel kesimlerin sosyal duyarlılıklara karşı sorumluluklarını yerine getirmeleri ve bunu gösterdikleri bilinmektedir. Buradaki en önemli entelektüel alan sanat ve tasarım alanıdır. Genel olarak sanatçılar, çizerler, yazarlar, şarkıcılar vb. sosyal duyarlılık hususunda tanımadığı hatta gitmediği ülkenin yaşadığı felaketlere duyarsız kalmayıp, kendi sesiyle, yazılarıyla, çizim yeteneğiyle icralar yapıp bu durumu göstermeye çalışmaktadırlar. Sanatçının, tasarımcının, çizerin, yazarın görevi tam da budur. Bu gelecek kuşaklara, yaşanmışlığı kanıtlayıcı görsel bilinç ve görsel kayıt arşividir. Geçtiğimiz birkaç yüzyıl boyunca, toplumsal olaylara karşı duyarlılık, farklı sanatçı ve tasarımcıların çeşitli çağrışımlarıyla gösterilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Görsel iletişimde önemli olan o anda yaptığınız uygulamalar değil, karşınızdakiyle de empati kurarak nasıl algıladığınızdır. Bu bağlamda çizerlerin, yazarların, sanatçıların, illüstratörlerin uygulamalarındaki temel amaç, çift yönlü etkililik ve bilinçle, bu çalışmalardan doğrudan veya dolaylı olarak izleyiciye, okuyucuya yönelik algıları olumlu olarak belirlemektir. Böylece bu algılama yönetimi hem kişisel duyarlılık hem de sosyal sorumluluk adına önemli bir rol oynamaktadır.

Kaynakça

- Asaloğlu, A. (2019). Evrensel Bilinç Katları-Sahiplenme ve Mutluluk İlişkisi, <https://fikircogrfyasi.com/makale/evrensel-bilinc-katlari-sahiplenme-ve-mutluluk-iliskisi> 15.09.2023
- Bender, M. T. (2009). Varoluşçuluk ve Jean Paul Sartre Örnelemi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(4), 23-33.
- Chalmers, D. (1995). Facing Up to the Problem of Consciousness, *Journal of Consciousness Studies*, 2/3.
- Cook, G. (2020). Does Consciousness Pervade the Universe? <https://www.livescience.com/does-consciousness-pervade-the-universe.html> 11.03.2023
- Harvey, J. (2008). Giysiler, renk ve anlam, (U. Apak, Çev.). *Sanat Dünyamız*, 107, YKY, 76--85.
- Hızır, N. (1981), *Felsefe Yazıları, Çağdaş Yayınları*, 2. Baskı, İstanbul.
- Ferhat, O. (2022). Bilinç Problemi Bağlamında Mutlak Zihincilik. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 363-378.
- Parsa, A., & İşbilen, D. (2023). Görünen İmge Kılavuz İstemez: Tasarım Çalışmalarında İmgelerin Renk Kodları Üzerinde İncelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 1521-1544.
- Özden, E. (2017). Evrensel Bilinç, <https://blog.milliyet.com.tr/evrensel-bilinc/Blog/?BlogNo=564476> 05.03.2023
- Seager, W. (2009). "Panpsychism", *The Oxford Handbook of Philosophy of Mind*, der., Brian McLaughlin, Ansgar Beckermann ve Swen Walter, New York: Oxford University Press, s.207.
- Sevim, K. & Canay, A. (2013). Anadolu'da Üretilen Kilim Motiflerinden Bucağı Motifi ve Bu Motiften Çıkan Seramik Çalışmaları, *İdil Dergisi* 6: 60 – 70.
- Sultanzade, T. (2020). Panpsizizm: Ya Bilinç Her Şeyde Mevcutsa, <https://www.bilimkurgukulubu.com/genel/inceleme/panpsizizm-ya-bilinc-her-seyde-mevcutsa/> 11.03.2023
- Şentürk, L., V. (1999). Varoluşçuluk Felsefesi ve Resim Sanatı", *Anadolu Sanat*, Sayı: 9, Eskişehir, Mart: 157.
- Thomas, N. (1974) "What Is It Like to Be a Bat?", *The Philosophical Review*, 83/4, s.436.
- Turgut, İ. (2000), *Çağımızın En Son Felsefe Akımları ve Felsefeciler* (21. yüzyıl), *Anadolu Matbaacılık*, İzmir.
- Türk Dil Kurumu (2023). Güncel Türkçe Sözlük, Sorumluluk, <https://sozluk.gov.tr/> (12.02.2023)
- Varlı Gürer, Z. (2015). *Giyimin dili: Siyasal iletişimde giyim kodlarının rolü*, Volga Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

URL 1: <https://www.enskids.com.tr/ahsap-oyuncaklarin-tarihi-gecmisten-gunumuze-cvrimi-ve-gelecegi/> Erişim Tarihi: 30.05.2023

Görseller

- Görsel 1.** İllüstrasyon. Karen Tuba. (2023). Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/turk-ve-yabanci-illustratorler-son-cizimlerini-turkiyedeki-depremzedeler-icin-yapti/2813423>, 12.10.2023
- Görsel 2.** İllüstrasyon. Abdullah Keshi. (2023). Erişim Adresi: <https://www.star.com.tr/foto-galeri/yabanci-illustratorler-turkiyedeki-depremi-cizdi-galeri-719251/>, 12.10.2023
- Görsel 3.** İllüstrasyon. Shavrin Ivan. (2023). Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/turk-ve-yabanci-illustratorler-son-cizimlerini-turkiyedeki-depremzedeler-icin-yapti/2813423>, 12.10.2023
- Görsel 4.** İllüstrasyon. Charlie Mackesy. (2023). Erişim Adresi: <https://www.star.com.tr/foto-galeri/yabanci-illustratorler-turkiyedeki-depremi-cizdi-galeri-719251/>, 12.10.2023
- Görsel 5.** İllüstrasyon. Emrah Yücel. (2023). Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/turk-ve-yabanci-illustratorler-son-cizimlerini-turkiyedeki-depremzedeler-icin-yapti/2813423>, 12.10.2023
- Görsel 6.** İllüstrasyon. Ahmet Demir. (2023). Erişim Adresi: <https://www.star.com.tr/foto-galeri/yabanci-illustratorler-turkiyedeki-depremi-cizdi-galeri-719251/>, 12.10.2023
- Görsel 7.** İllüstrasyon. Shaimaa Alaskalany. (2023). Erişim Adresi: <https://www.star.com.tr/foto-galeri/yabanci-illustratorler-turkiyedeki-depremi-cizdi-galeri-719251/>, 12.10.2023
- Görsel 8.** İllüstrasyon. Serap Olgaç. (2023). Erişim Adresi: <https://www.star.com.tr/foto-galeri/yabanci-illustratorler-turkiyedeki-depremi-cizdi-galeri-719251/>, 12.10.2023
- Görsel 9.** İllüstrasyon. Zeynep Begüm Şen. (2023). Erişim Adresi: <https://www.star.com.tr/foto-galeri/yabanci-illustratorler-turkiyedeki-depremi-cizdi-galeri-719251/>, 12.10.2023
- Görsel 10.** İllüstrasyon. Abrar Sabbah. (2023). Erişim Adresi: <https://www.habervakti.com/unlu-grafik-tasarimcidan-charlie-hebdoya-cevap-yeniden-ayaga-kalkacagiz> 12.10.2023